

Az időjárás módja.

Lelki állapotunkra a többi közt — mint mindnyájan tudjuk és tapasztaljuk — az időjárás is hat. A szép derült ég felvidámt, örömet kelt, a borús, komor idő szomorúságra hangol, leverőleg hat az emberre, kivált ha valamely czélba vett terve épen az idő miatt hiúsult meg. Hát még azokra, kik miatta anyagilag károsultak, vagy testileg szenvedtek!

A köznapi életben igen fontos tényezővé vált és tanulságosnak bizonyult a bekövetkező időnek előre való ki-puhatolása, melyre nézve nagyban segídeknek az erre alkalmas készülékek, úgymint a légsúlymérő, hőmérő és a higrométer, a melyek, ha nem is mindig csallhatatlan, de megközelítő adatokat nyújtanak.

A trópusok vidékéről kiinduló, s a rendes irányú szelek váltakozása közben keletkező óriási körbenforgó viharoknak (ciklonoknak), mivel sajátos törvényeknek vannak alávetve, már keletkezésök idejében előre meghatározható az irányuk, valamint az is, mely irányban veszik, milyen kiterjedésben és milyen gyorsasággal folytatják útjukat; ennél fogva telegráf útján már előre jelzik őket az érdekelt vidékek időjelző állomásainak. Ellenben nem határozható meg mindez a változó időjárás és változó szelek otthonában, pl. nálunk, a hol a felvett irányú szél, csekély kiterjedésben és kevés ideig folytathatja megkezdett útját. Éghajlatunk és a talaj sajátos alkotásai, továbbá az egyes vi-

dékeken uralkodó különböző hőmérséklet, valamint az egyes szomszédhelyek különböző időjárásainak vegyületei, mind tényezők, hogy nálunk tartós és húzamosabb egyforma idő nincsen, hanem legfeljebb hetekre, napokra terjed, sőt akárhányszor egy napon is többszöri változásnak van alávetve.

Számtalan megfigyelésből, tapasztalatból merített és a gyakorlatban jónak bizonyult adatok és jelek megengedik mégis, hogy a bekövetkező időt előre is megállapítsuk. Ez adatok és jelek többnyire igen természetes és megmagyarázható kapcsolatban állanak az uralkodó és a bekövetkező idővel; de vannak egyes kivételes jelek is, melyek egyes helyeken tett tapasztalatok alapján váltak be időjelzői czélokra.

Figyeljük meg csak mily változásokat tapasztalunk a fent említett készülékeken az uralkodó és a közvetlen bekövetkező időjárás alatt.

A hőmérő süllyed, midőn a déli szél (DK—Ny) északra csap át; ellenkező esetben *emelkedik.* Ugyszintén a higrométer jelzette nyirkos, nedves, páratelt levegőben, valamint eső, hó, köd, harmat beálltával.

A légsúlymérő emelkedik hideg, száraz, vagy kevésbé nedves levegőben; lágy széllel, jöjjön az bármely irányból, továbbá észak felőli széllel (ÉNy—K), még akkor is, ha az említett irányból kevésbé erős széllel esnek vagy havazna. Ellenben *süllyed* langyos és nedves levegőben; erős széllel bármely irányból

délfelöli széllel, valamint mérsékelt erejű északfelöli széllel, ha eső vagy hó kíséri.

Midőn a légsúlymérő a közép magasságon megállapodik, vagy még emelkedik nedves levegőben is, a hőmérő pedig alászáll: mérsékelt erejű észak felöli szélnek és kevés ideig tartó esőnek vagy hónak bekövetkezését jelzi. Ellenkezőleg, ha a légsúlymérő süllyed a növekvő nedvesség következtében, a hőmérő pedig emelkedik: délfelöli széllel eső vagy havazás köszönt be.

A légsúlymérő gyors emelkedése változó idő jele, ellenben fokenkénti emelkedése állandó jó időt jelez.

A közép magasságon megállapodott légsúlymérőnek fokenkénti emelkedése, ha a levegő száraz, tartós szép időre enged következtetni. Változó ingadozása mindig határozatlan és kellemetlen idő előjele. Gyors és nagyszabású esése zivatáros időt jelez.

Tehát a zivatart többnyire a légsúlymérőnek alacsony állása jelzi, a mi annál inkább bekövetkezik, ha a szél irányát az alább megemlített módon fokenként változtatja.

Ha a szél irányának többszöri változását megfigyeljük, és azt észleljük, hogy a szél fokenként körbe menve, balról jobbra (mint az óra mutatója), vagyis a Nap látszólagos mozgásával tart, szép időre számíthatunk, az ellenkező esetben pedig rossz idő, valamint vihar vagy zivatar van készülöben. Midőn vihar alkalmával a szél a fent említett módon változtatja irányát, az első esetben az idő javul, a második esetben még tovább és erősebben dühöng.

Az esetben, ha az észak felöli szélnek ereje mindjárt délelőtt nem törik meg, délután is ugyanolyan erővel folytatódik.

Tekintsünk az égre s lássuk, mit

olvashatunk le róla a bekövetkező időre nézve.

Naplementével a piros ég szép időt, halványzöldes színű szelet és esőt jelent; sötétvörös szintén esőt. Piros ég reggel a rossz idő, ellenben szürkés ég a jó idő előjele. Erős pirkadás szélre utal, gyenge pirkadás pedig szép időt jelez.

Világossárga ég szelet, halvány-sárga rendszeren nedves időt jelez. Sárgászöldes, vagy szokatlanul színezett eget látva, legyünk figyelmesek a légsúlymérőre, mert ilyenkor rendszeren nagy változások állanak be a légkörben. A Napnak sárgászöldesen befátyolozott megjelenése orkányszerű vihar kitörésének hímöke. Midőn a Hold homályos alakja körül a csillagok a rendszernél fényesebben tündökölnék, szintén rossz idő bekövetkezésének előjele.

Finom, puha, formátlan és gyengén színezett felhők (ú. n. bárányfelhők) szép időt, lanya széllel, sima s éles szélű fellegek szelet jeleznek s nincs kizárva az eső sem. Sötétkék égből szelet jósolhatunk, világoskék ég csendes szép időre vall. Vékony feketés fellegek esőt jeleznek. Magasban egybegyűlt sötét fellegek szelet és esőt hoznak. Könnyű, magasban száguldó fellegek szélnek jelei, és ha az alacsonyabban álló nehéz tömegbe vegyülnek, az eső is kilátásban van.

Az alsó felhőkkel eltérő irányában kergetett, szintén magasan álló fellegek ellentétes irányból jövő szélre vallanak.

A magyar tengerpart mentén rendszeren és egymást felváltva uralkodó Borá-ra és Scirocco-ra nézve a következők vannak: Nagyon alacsony apály a téli időszakban Borá-nak, egyáltalában északfelöli szélnek, ellenben magas dagály Scirocco-nak az előjele. Nyáron alacsony apályból szárazságra következtethetünk.

Midőn esős időben DNY felől felvillámlik, kevés időre rá a Bora kitör. Ha pedig a Bora tartama alatt ugyanabban az irányban villámlik, erősbödésére következtethetünk.

Ha a Nap sűrű felhőkbe nyugszik

le, melyekből időnként fel-felvillámlik, a Scirocco beköszöntét jelzi.

Midőn ÉNY-on formált felhőkből villámlik és menydörög, hatalmas zivatar látogatja meg a vidéket, talán jégesővel.

KARDOS LÁSZLÓ.

APRÓ KÖZLEMÉNYEK.

Az olajozott vetőmagvakról. Megértük azt az időt is, hogy a gazda súlyt kezd helyezni a vetőmag minőségére. A jövődő termés sikerülését nemcsak a talajtól s más természeti tényezőktől várja, hanem belátja a közmondás helyességét is: »Ha ocsut vetsy, gazt aratsz.«

A jó vetőmagnak sok kelléke van, a melyeket a mag megvizsgálásakor mind figyelembe kell vennünk. Ilyen kellék a vetőmag *fénye* is, a mi azonban hiányos kezeléssel a leggyorsabban elenyészik. Épen azért igen sok magkereskedő, hogy árúját az értékcsökkenéstől megóvja, mesterséges, mondhatni csalárd módon igyekszik a vetőmag fényét megújítani. A fény egyik jele a mag frissiségének. Vannak ugyan magvak, melyeknek (mint a luczernának is) természetes fényök nincs, de a legtöbb magnak fontos jelleme ez. Mennél kifejtettebb a mag, s különösen kutikulája, a fénye annál tökéletesebb. Ha nem egészen érett állapotban aratták le a termést, vagy sokáig állott keresztben, avagy az asztag nem volt helyesen rakva, a mag fénye csökken. S mivel a fény eltünése a héj elváltozását jelzi, már a fénytelen magnak csírázó ereje iránt is gyanút kell táplálnunk, mert a hol a héjban elváltozások történnek, ott bizonyára a csira körül is lesz elváltozás.

A maghéj elveszti tehát fényét korai aratás, csépléskor történő erőművi sérü-

lés, nedvesség, fagy, valami betegség s porral bevonódás következtében.

Ezt az elvesztett fényt pótolják azután a lelketlen kereskedők »olajozás«-sal. Pár csepp olajat öntenek egy lapát magra, ezt azután a garmadával jól összekeverik s rövid időn megvan a kívánt fény. N o b b e említi,* hogy gabonaművek s a repcze fényét hektoliterenként 0·8—1·2 liter bármely olajjal szokták helyreállítani.

Hogy ez úton az értéktelenebb magot olajozással »értékesebbé« teszik, már magában véve is *hiba*, de az a kérdés is felmerül, vajjon *minő hatással van az olajozás az árú súlyára és a szemek csírázó erejére.*

Az bizonyos, hogy az árú olajozással súlyosabbá válik, mivel olaj ragad reá. Állítják, hogy sörárpát is szoktak olajozni, mely, ha hektoliterenként súlya 58 kg. volt, az olajozás után 68·3 kg.-ra emelkedik. A gabonaféléknél ez nem jön számba, de már lényegesebb a drága heremagvagnál, s még fontosabb a finom kerti magvagnál (pl. káposztaféléknél).

Ha ürmérték szerint vennők a magot, jobban járnánk, a mennyiben az olajozott magvak jobban lapulnak egymáshoz, tehát több fér egy hektoliterbe.

A *csírázó erő* tekintetében általában

* N o b b e, Handbuch der Samenkunde. Berlin, 1876.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedély — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhetsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.